

Тетяна Лугова, Наталя Корольчук
Одеський національний політехнічний університет
Одеса, Україна

СКЛАД ТА ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ГАЛУЗЕВОГО ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

У статті описано склад та виявлено особливості військової документації як уніфікованої системи в контексті галузевого документознавства, акцент зроблено на правилах користування службовими документами військової галузі.

***Ключові слова:** військова документація, уніфікована система документації, службові документи, документація з обмеженим доступом, галузеве документознавство.*

Вступ. Швидкий процес впровадження інформаційних технологій і засобів збору, передачі, зберігання і обробки інформації в усі сфери суспільства відкриває нові горизонти в розвитку виробничої та соціальної сфери. В силу цього обсяг і якість документно-інформаційних ресурсів стають найважливішими показниками рівня розвитку тієї чи іншої держави, її оборонного потенціалу.

Огляд літератури та постановка проблеми. Треба констатувати, що питання документаційного забезпечення військової галузі побіжно розглядалось вченими загалом у контексті військового менеджменту [9 - 13]. Так, вченими охарактеризовано засоби наукового управління в практиці підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень командира та начальника, процеси комунікації у військовій організації [Полікашин], описано особливості реквізиту «Гриф обмеження доступу до документа» у військових документах (наприклад, «Без опублікування в пресі», «Тільки генералам», «Тільки офіцерам штабу», «Тільки офіцерам») [9, 29]. Варто також відзначити єдину на сьогодні та першу в українській історіографії працю І.М. Крутько та С.Ю. Полякова про особливості військового документування та діловодства, в якій розглядаються види, зміст, структура, призначення, функції військових документів, дається їхня

класифікація, визначається специфіка військового документування й організація діловодства у військових частинах та установах [10, 38]. Втім, залишаються відкритими питання щодо особливостей функціонування військової документації як уніфікованої системи в контексті галузевого документознавства, специфіки документаційних потоків у військовій галузі, відсутня й повна класифікація військових документів.

Мета дослідження – описати склад військової документації та виявити її особливості в контексті галузевого документознавства.

Виклад основного матеріалу. І.М. Крутько описує такі групи військової документації, як: організаційно-розпорядча, довідково-інформаційна, фонові документи та особові офіційні [10, 6]. Очевидно, що військова галузь не обмежується означеними у посібнику видами документів. Причина полягає в тому, що інформація у сфері оборони належить до державної таємниці, відповідно більшість видів військової документації має гриф секретності - реквізит матеріального носія секретної інформації, що засвідчує ступінь секретності даної інформації [1]. Закон України «Про державну таємницю» дає таке визначення: «Державна таємниця (далі також - секретна інформація) - вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України» [1].

Уявлення про склад військової документації поповнює також Закон України «Про доступ до публічної інформації», в якому зазначається, що інформація, зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, і яку не віднесено до державної таємниці, вважається службовою [2]. Тож офіційним джерелом відкритих відомостей про склад та структуру системи військової документації є чинні Закони України [2; 3; 4; 5], Статuti ЗСУ [4; 5], Укази Президента [6; 7] та Накази Міноборони

України, особливо «Про затвердження Інструкції з діловодства у Збройних Силах України» [8].

Значну роль грає документація, що забезпечує процеси комунікації у військовій галузі – військова кореспонденція як складова системи довідково-інформаційної документації. Особливості складання та діловодної обробки службової кореспонденції військових частин (канцелярія, стройовий, загальний, адміністративно-господарчий відділи, відділення) розглянуто І.М. Крутько та С.Ю. Поляковим [10].

Висновки. Таким чином, можна констатувати, що військова документація в контексті галузевого документознавства являє собою надскладну багаторівневу систему, більшість військової документації становить державну таємницю, а відтак є мало дослідженою. Склад і структура військової документації визначається специфікою військової галузі характеризується ієрархічністю і засекреченістю.

Список використаних джерел:

1. Про державну таємницю [Електронний ресурс]: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII [Чинний, Редакція від 05.01.2017] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. - № 16. - С. 93. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
2. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс]: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI [Чинний, редакція від 01.05.2015] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2011. – № 32. – 314 с. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
3. Про інформацію [Електронний ресурс]: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII [Чинний, редакція від 01.01.2017] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. - № 48. - С. 650. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
4. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України [Електронний ресурс]: Закон України, Статут від 24.03.1999 № 548-XIV [Чинний, редакція від 28.12.2015] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. - № 22-23. - С. 194. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/548-14>

5. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України [Електронний ресурс]: Закон України, Статут від 24.03.1999 № 551-XIV [Чинний, редакція від 05.03.2015] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 22-23, ст.197. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/551-14>
6. Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації [Електронний ресурс]: Указ Президента України № 547/2011 від 05.05.2011. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents>
7. Про першочергові заходи щодо забезпечення доступу до публічної інформації в допоміжних органах, створених Президентом України [Електронний ресурс]: Указ Президента України № 548/2011 від 05.05.2011. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents>
8. Про затвердження Інструкції з діловодства у Збройних Силах України [Електронний ресурс]: Наказ Міністра оборони України № 400 від 11.11.1998 р. – Режим доступу: <http://nadoest.com/pro-zatverdjennya-instrukciyi-z-dilovodstva-u-zbrojnih-silah-u>
9. Колношенко, О.В. Военно-педагогический менеджмент: сущность и специфика / О.В. Колношенко. – 2007. – 80 с.
10. Крутько, І.М. Військове документування та діловодство : навч. посібник / І.М. Крутько, С.Ю. Поляков. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2003. – 38 с.
11. Полікашин, В.С. Військовий менеджмент : підручник / В.С. Полікашин. – К. : Національна академія оборони України, 2006. – 321 с.
12. Поликашин, В.С. Обоснование основных категорий военного менеджмента / В.С. Поликашин, Ю.В. Поликашин, С.Ю. Поляков. – Харків, 2011. – 159 с.
13. Полікашин, В.С. Основи управління і прийняття рішень у військовій справі : навч. посіб. / В.С. Полікашин, Ю.В. Поликашин, С.Ю. Поляков. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2003. – 120 с.